

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО
В ОСВЕНЦІМІ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
САДІВНИЦТВА
ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ**

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Збірник тез доповідей за матеріалами
III Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачеве
18-19 травня 2023 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2023 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (18-19 травня 2023 р., м. Мукачеве). Мукачеве : Вид-во МДУ, 2023. 557 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЧУП О.П., ФЕНЦИК О.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	180
ШЕТЕЛЯ В. Ю., ГАЛЮКА О. С. ІГРОВІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	182
ШКІРЕЙ М.М., КОБАЛЬ В.І. ОБДАРОВАНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ.....	184
Dr. ERIKA JUHÁSZ GENERATIONS IN COMMUNITY EDUCATION IN HUNGARY.....	186
ЯКИМ Н.В., КОБАЛЬ В.І. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	187

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

АЛМАШІЙ І.І. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	190
АНИЩЕНКО О.В. СИСТЕМНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	191
БАРНА Х. КЛЯП М. ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЇ В ДІТЕЙ З МОТОРНОЮ АЛАЛІЄЮ.....	193
БАРНА Х., ЯКИМА І. ХАРАКТЕРИСТИКА МОДЕЛІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ.....	195
BARCINI B., MENZAK A. UNEMPLOYMENT AS A FACTOR OF ADDICTIVE BEHAVIOR EMERGENCE.....	197
БІГАРІ К.В., ГОРВАТ М.В. УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	199
БОБЕР К.О., ГОРВАТ М.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	202
БРЕЦКО І.І., ВАРГА В.С., КОВАЧ В.Ю. СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО ШКОЛИ.....	204
ВАРГАЛ.І. СТИМУЛЮВАННЯ МОТИВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	207
ВОРОНОВА О. Ю., БАРЧІЙ М.С. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	209
ГЕРЦОВСЬКА Н.О., ГАВРИЛЮК А.О. РОЗВИТОК ЛІНГВІСТИЧНОЇ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	211
ГИЧКА І. А., МАЙБОРОДА І. Е. ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	213
ІВАНОВА В. В., БОБАЛЬ А. І. РОЛЬ НАОЧНОСТІ У СЕНСОРНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННОГО ВІКУ.....	215
ІВАНОВА В. В., КОСТІВ В. П. ОСМИСЛЕННЯ ПОНЯТТЯ ОБРАЗУ Я ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	218
КАС'ЯНЕНКО О.М., ГРИГОРЯК Р. Я. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІТЕЙ З НЕЗНАЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ У ПСИХОФІЗИЧНОМУ РОЗВИТКУ.....	220

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

непрямих відмінків. Тут можна проводити роботу над правильністю вимови слів.

Змістом трьох перерахованих етапів і вичерпується поняття первісного формування мовлення в моторних алаліків. Як можна побачити з викладеного, фраза формувалася від елементарної до більш складної. В якості основного лексико-граматичного матеріалу при формуванні структури використовувалися лише дієслова та іменники. Таке обмеження виправдане, тому що, завданням на цих етапах навчання є формування у алаліків елемента системи мовлення, а не окремі дії, яким відвели роль «пускових механізмів».

Література:

1. Логопедія : підручник для студентів ВНЗ / за ред. Шеремет М.К. 2-ге вид., перероб. та допов. Київ : Слово, 2010. 672 с.
2. Малярчук А. Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків: навчальний посібник для вчителів-логопедів, вчителів і вихователів шкіл та дитячих садків. 2-ге вид., виправл. і доповн. Київ : Ірпінь : Перун, 1997. 408с.
3. Рібцун, Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ : Програмно-методичний комплекс. Реком. МОНУ / Ю. В. Рібцун. К : Освіта України, 2011. 292 с.

УДК 376.01/.09(477)(043.2)

БАРНА Х.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівського державного університету
ЯКИМА І.
здобувачка ОС «магістр», 012 «Дошкільна освіта»
Мукачівського державного університету

ХАРАКТЕРИСТИКА МОДЕЛІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Процес входження України в Європейський Союз зумовив потребу змінити ставлення суспільства до проблеми людей з обмеженими можливостями: перейти від медичної моделі соціалізації людей з інвалідністю до соціальної, за якою порушення в здоров'ї людини вважають нормальним аспектом життя. [4; 5].

Медична модель як соціалізації осіб з обмеженнями життєдіяльності панувала до початку 60-х років ХХ ст., відповідно до неї людина з особливостями розвитку є насамперед хворою особою. Поступовий перехід від медичної моделі інвалідності до соціальної сприяв визначенню інвалідності як соціальної проблеми. Початковим документом запровадження інклюзивної освіти в Україні стала Конвенція ООН про права людей з інвалідністю, яка ратифікована Верховною Радою України 16 грудня 2009 року. У цьому документі про права дитини визначено, що розумово чи фізично неповносправна дитина повинна мати достойне життя в нормальних умовах, які сприятимуть підвищенню впевненості в собі та забезпечать її участь у житті суспільства, стверджується пріоритетність інтересів дітей та зобов'язання

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

держав - учасниць уживати заходи для вільного від дискримінації здійснення їх прав.

Видатний психолог Л. Виготський говорив про те, що кожна сліпа чи глуха дитина насамперед є дитиною, а вже потім - дитиною сліпою чи глухою, тобто особливою [2].

Упровадження інклюзивної освіти в Україні передбачає передусім зміну ставлення до осіб із особливими потребами, їхню інтеграцію до соціального простору, гарантуючи при цьому захист їхніх прав та всебічну підтримку. У цьому ракурсі вагомого значення набувають такі напрями у зміні освітньої парадигми, як надання якісної освіти та підготовка до життя в сучасному суспільстві дітей із особливими освітніми потребами.

Інклюзія потребує перебудови освітньої системи та суспільного устрою, оскільки ґрунтується на новій соціальній моделі сприйняття особи з інвалідністю як людини з обмеженими можливостями життєдіяльності й на філософії соціальної справедливості, якою стверджується, що всі люди, мають повне право брати участь в усіх сферах життя суспільства.

Порядок організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 (зі змінами) регламентує здобуття дошкільної освіти вихованців з ООП відповідно до Державного стандарту за допомогою найбільш прийнятних для таких дітей методів і способів.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових документів засвідчив, що політика сучасної України щодо дітей із порушеннями психофізичного розвитку характеризується максимальним залученням держави до системного розв'язання проблем, механізми реалізації цього процесу нині активно відпрацьовуються. Важлива умова формування цієї системи – забезпечення можливості вибору освітньої установи та навчальної програми відповідно до індивідуальних особливостей дитини; здійснення стимулювання досягнень дітей у різних сферах діяльності; забезпечення соціально-педагогічного захисту дітей тощо. Реорганізація й оновлення національної системи педагогічної освіти на основі принципів демократизації, гуманізації та модернізації, визнання права кожної дитини на одержання освіти, адекватної її пізнавальним можливостям і вимогам часу є дороговказом до пошуку оптимальних шляхів її реформування, соціалізації дітей із порушеннями психофізичного розвитку, їх інтегрування у суспільство.

Соціальна модель пропонує, щоб суспільство піклувалося про лікування та реабілітацію хворих людей, але разом з тим вони повинні стати повноцінними членами суспільства, не спричиняти дискримінацію людей з інвалідністю.

У результаті впровадження суспільної моделі інвалідності змінилася соціальна політика, що спрямована на утвердження рівності громадян, - соціальна інклюзія, яка ґрунтується на забезпеченні таких умов, за яких усі діти й дорослі стають рівноправними членами суспільства, яких поважають і які

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

роблять свій внесок у його розвиток [1, с.73]. Отже, інклюзія це - процес реального залучення осіб із порушеннями в розвитку до активного суспільного життя, який передбачає адаптацію соціального середовища до потреб людини [1, с.78]. Тобто, створення умов для здобування знань усім дітям, незважаючи на їхній соціально-культурний статус, можливості, здібності, потреби та інтереси. Включення дітей із порушеннями психофізичного розвитку в масову освітню систему у дошкільному віці може мати значний вплив на їх розвиток, зокрема, на підвищення рівня мовленнєвих та комунікативних навичок, інтелектуального рівня, збагачення досвіду соціальної та навчальної взаємодії з ровесниками.

Література:

1. Байда Л., Красюкова-Енс О., Буров С., Азін В., Грибальський Я., Найда Ю. Інвалідність та суспільство.[Серія навчальних матеріалів українсько- канадського проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні»] / Заг. ред. Л. Байда, О. Красюкова-Енс. Канад. центр вивчення неповносправності. 2012. 188 с.
2. Выготский Л. С. Собрание сочинений в 6-ти томах. Т. 5. Основы дефектологии / под ред. Т. А. Власовой. Москва: Педагогика, 1983. с.256.
3. Козібрда Л. Основні моделі організації інклюзивної освіти в умовах загальноосвітньої школи (початок ХХІ ст.). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2020, № 8 (102)
4. Колупаєва А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Особлива дитина: навчання і виховання. 2014. №2. С. 7-18.
5. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Самміт-книга, 2009. 272 с.

UDC 331.524

BARCHI B.

candidate of psychological sciences, associate professor,
Associate Professor of Psychology chair
Mukachevo State University

MENZAK A.

student of higher education
master degree
specialty 053 Psychology
Mukachevo State University

UNEMPLOYMENT AS A FACTOR OF ADDICTIVE BEHAVIOR EMERGENCE

The situation of unemployment has a psycho-traumatic effect. It is a source of constant stress, therefore, studying the issue of the psychological impact of the situation of unemployment on the individual is an urgent theoretical and practical task facing psychologists and social workers.

In the psychology of work, unemployment is considered as a phenomenon of working life and a crisis stage of the professional path of the work subject. Most scientists who study the development of personality during the life course believe that it is possible to think about the crisis of development only when it acts as a prerequisite and the basis of personal changes. Among these changes there are

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>